

Kur'ân surelerinin sıralanışı

Ankara'dan okuyucumuz: “Kur'ân-ı Kerim'de sûrelerin sıralanışı neye göre belirlenmiştir? Neden iniş sırasına göre diziliş olmamıştır? Açıklar mısınız?”

Noktasından virgülüne, tertibinden dizilişine Kur'ân-ı Kerim ile ilgili olarak soracağımız her sorunun muhatabı doğrudan vahiy sahibidir. Neden şöyledir, neden böyledir, niçin şu âyet şu âyetten önce gelmiştir... vs. tarzında sorulacak her soru, karşısında, doğrudan, vahiy sahibi olan Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak'ın yüksek irâdesini bulur.

Yüce Kitabımız Kur'ân-ı Kerim ilk âyetinden son âyetine kadar hiç şüphe yok ki, vahiy mahsulüdür. Hiçbir yönü, hiçbir niteliği, hiçbir tertibi, hiçbir düzeni yoktur ki—hâşâ—vahiy harici bir parmak karıştırılmakla ortaya konmuş olsun. Kur'ân-ı Kerim âyetleri, Peygamber Efendimiz'in (asm) Peygamberlik süresi olan yirmi üç yıl zarfında ihtiyaç vaki oldukça nazil olmuş; nazil oldukça da bizzat Hazret-i Cebrail (as) tarafından inen âyetin hangi sûrenin hangi âyeti bulunduğu söylenmiştir. Meselâ ilk inen beş ayetin, Kur'ân'ın 96. Sûresinin girişine yerleştirilmesi tamamen vahiy eseridir. On dokuz âyetten müteşekkil olan Alak Sûresinin (96. Sûre) diğer âyetleri de, daha sonra yine Mekke döneminde nazil olmuştur. Bir gün bir sûrenin bir âyeti, bir başka gün bir başka sûrenin bir başka âyeti ihtiyaç ortaya çıktıkça nazil oluyordu. Peygamber Efendimiz (asm) her âyeti vahiyden aldığı işaret ile zihnen kendi yerine koyuyor ve böylece hafızasına alıyordu. Sahabeler de her âyeti ve sûreyi, nazil oldukça, yerli yerinde ezberliyorlardı.

Cebrail Aleyhisselam her Ramazan ayında iniyor, o ana kadar Cenab-ı Hak'tan indirdiği Kur'ân âyetlerini, Peygamber Efendimiz'le (asm) mukabele ediyorlar, yani karşılıklı okuyorlardı. Böylece o ana kadar inen âyetler Peygamber Efendimiz'in (asm) nezih dimağında pekiştirilmiş oluyordu. Bu mukabele Peygamber Efendimiz'in (asm) son senesinde ikişer defa yapıldı. Peygamber Efendimiz (asm) bundan, o sene içinde görevinin sona ereceğini sezmişti. Kur'ân âyetlerinin nüzulü tamamlandığında, tamam birer Kur'ân, âyet ve sûreleriyle yerli yerince, gerek Peygamber Efendimiz'in (asm), gerekse O'nun sadık sahabelerinin (ra) pâk zihinlerine yerleşmiş bulunuyordu. Ayrıca ceylan derilerine ve sair sayfalara da aynı sıra ve tertip üzere yazılmıştı.

Nitekim inen son âyet de, Mâide Sûresinin (5. sûre) üçüncü âyetidir. Bu âyette Cenab-ı Hak: “Bu gün size dininizi kemale erdirdim. Üzerinize olan nimetimi tamamladım. Din olarak sizin için İslâmiyet’i seçtim” buyurur. O sene içinde Peygamber Efendimiz (asm) dâr-ı bekaya irtihal buyurduğunda, Kur’ân-ı Kerim bütün âyetleriyle birlikte, bu günkü sırasıyla, birçok sahabenin ezberinde mevcut idi.

A’ dan Z’ ye mucize olan, her biçimiyle vahye dayanan ve vahye dayalı estetiğini bin dört yüz küsur yıldan beri muhafaza eden, kıyamete kadar da muhafaza edeceği vaad edilen tek İlâhî ve Semavî Kitap Kur’ân-ı Hakim’dir. Kur’ân-ı Kerim’in sayfalarında Allah’ın isimlerinin belirli bir tenasüp ve uygunluk içinde geçtiğini belirten Üstad Bedüzzaman Hazretleri, bu tespitini Kur’ân’ın tertibinin, surelerinin ve âyetlerinin sıralanışının da vahye dayalı olduğu hususuna delil olarak sunar ve Kur’ân-ı Kerim’deki tevafuklara işaret eder. Meselâ Allah lafzının karşı karşıya gelen sayfalarda veya yaprağın iki yüzündeki sayfalarda adet itibariyle genellikle birbiriyle uygun düştüğünü, bunun ise Kur’ân’ın sayfa düzeninin vahye dayalı olduğuna bir delil teşkil ettiğini bildirir.¹

Üstad Saîd Nursî Hazretleri Kur’ân’ın sayfalandırma sisteminin, yine Kur’ân’ın kendi içindeki ölçülere dayandığını beyan eder. Kur’ân’da her sayfa sonunda âyetler bitiyor. Kur’ân’ın bir sayfa ölçüsü, müdâyene (borçlanma) âyeti diye bilinen Bakara Sûresinin 282. âyetidir. Ki bu âyet tam bir sayfadır ve Kur’ân’ın her bir sayfası için bu âyet birer ölçü olarak alınmıştır. Kur’ân’ın satırlarının ölçüsü ise, yine Kur’ân’dan İhlâs Sûresi veya Kevser Sûresidir. Ki bu sûreler de birer satırdan ibarettir.

Dipnot:

1- Mektûbât, s. 183